
ЧАСТИНА ПЕРША

1

Керн підхопився з подушки й прислухався. Як усі гнані й цьковані, він умить прокинувся з темного, каламутного сну й уже був готовий до втечі. Застигнув всім своїм худеньким тілом у напружено-очікувальної позі, він сидів у ліжку й гарячково міркував, як вислизнути звідси, якщо поліція вже на сходах.

Кімната на п'ятому поверсі... Вікно виходить у двір, але ні балкона, ні карниза, звідки можна б дотягтися до ринви, немає. Отже, через двір тікати неможливо. Лишається єдиний шлях: коридором на горище, а звідти по даху в сусідній дім.

Він поглянув на циферблат годинника. Кілька хвилин на шосту. Кімнату ще сповнював досвітній морок, і в ньому невиразними плямами сіріли простирали на двох інших ліжках. Поляк, який спав біля стіни, гучно хропів.

Керн тихо встав із ліжка й навшпиньки підійшов до дверей. Тієї ж миті його сусіда на середньому ліжку ворухнувся й пошепки спитав:

— Що там?

Керн не відповів: він саме завмер, припавши вухом до замкової щілини.

Сусіда підвівся і, сидячи в ліжку, став порпатись у своїй одежі, що висіла на залізному бильці. Потім спалахнув кишеньковий ліхтарик, і кружало блідого тремтливого світла вихопило з темряви руді, облуплені двері й зігнуту постать розпатланого, в зім'ятій білизні Керна.

— Чуєш, ти? — просичав чоловік у ліжку. — Що там таке, я питаю!

Керн випростався.

— Не знаю. Мені щось таке вчулось, і я прокинувся.

— Вчулось, вчулось! Кажі до ладу, що почув, недотепо!

— Щось там унизу. Голоси якісь, тупіт чи що.

Кернів сусіда встав і теж підійшов до дверей. На ньому була жовтувата нічна сорочка, з-під якої визирали волохаті м'язисті ноги. Він і собі трохи послухав, потім спитав:

— А ти давно вже тут живеш?

— Два місяці.

— І за цей час була хоч раз облава?

Керн похитав головою.

— Ото ж бо! Тобі, певно, просто причулося. Знаєш, як воно вві сні: щось рипне, а тобі здається — грім.

Він посвітив Кернові в обличчя.

— Ну звісно... Ще й двадцяти, мабуть, нема. Емігрант?

— Атож.

— Єзус Христус, що сен стало? — захрипів раптом зі свого кутка поляк.

Чоловік у нічній сорочці спрямував кружало світла на нього. З п'ятьма виринала чорна шітка давно не голених вусів та борода з проваллям роззявленого рота й широко розплющені очі під кошлатими бровами.

— Дай спокій із своїм Єзусом Христусом, поляче, — буркнув чоловік із ліхтариком. — Його вже давно на світі нема. Поліг добровольцем на Соммі.

— Що?

— О, знову — чуєте? — Керн метнувся до ліжка. — Підіймаються сходами! Треба тікати через дах!

Чоловік у сорочці теж крутнувся, мов дзиґа. Знизу почувся стукіт дверей, приглушені голоси.

— Сто сот чортів! Поляче, тікай! Поліція! Тікаймо! — Він зірвав із бильця свій одяг. — Вихід знаєш? — обернувся до Керна.

— Знаю. Коридором праворуч, а там за вмивальником сходи нагору.

— Ну, гайда! — Чоловік у сорочці тихенько відчинив двері.

— Матка Боска! — харчав поляк.

— Цить! Гляди, нас не викажи! — Чоловік причинив за собою двері й слідом за Керном подався вузьким брудним коридором. Бігли вони так тихо, що чули, як капає в раковину вода з погано закрученого крана.

— Ось тут нагору! — шепнув Керн, звернувши ліворуч, аж раптом на когось наткнувся й ледве не впав.

Побачивши перед собою уніформу, він подався був назад, але в ту ж мить його вдарили по руці й хтось гукнув із темряви:

— Стей! Руки вгору!

Керн опустил додолу своє манаття. Ліва рука його затерпла від удару, що припав на лікоть. Чоловік у сорочці спершу нібито ладен був кинутися на голос у темряву. Та, углядивши дуло револьвера, що його наставив йому в груди другий поліцай, й він повільно підняв руки.

— Кругом! — скомандував голос. — Стати до вікна!

Утікачі підкорились.

— Поглянь, що там в них у кишнях, — сказав поліцейський з револьвером.

Другий обшукав одяг, що лежав долі.

— Тридцять п'ять шилінгів... ліхтарик, люлька... складаний ніж... густий гребінець. Більш нічого.

— Паперів нема?

— Листи якісь чи що...

— А паспорти?

— Нема.

— Де ваші паспорти? — спитав поліцай з револьвером.

— У мене немає паспорта, — відповів Керн.

— Ну, звісно!

Поліцай штурхонував чоловіка в сорочці дулом револьвера в спину.

— А в тебе? Тебе що, окремо питати, волоцюго?

Поліцаї презирнулися. Той, що без револьвера, зареготав. А перший облизав губи, тоді повільно мовив:

— Ти ба, який вельможний пан! Його ексцеленція пан Волоцюга! Генерал Смердюх! — І раптом, розмахнувшись, ударив чоловіка в сорочці кулаком у підборіддя. А коли той заточився від удару, поліцай ревноу: — Руки вгору!

Чоловік повернув до нього голову. Керн ще ніколи не бачив такого погляду.

— Я тебе, тебе питаю, задрипанцю! — визвірився поліцай. — Довго ще думатимеш? Чи, може, тобі ще раз зацідити?

— У мене немає паспорта, — сказав чоловік.

— У мене немає паспорта! — передражнив його поліцай. — Ну, звісно, в пана байстриюка немає паспорта! Я так і знав. Ну вдягайтеся, та мерщій!

Коридором, відчиняючи підряд усі двері, надбігло ще кілька поліцаїв. Один, у погонах, підійшов до затриманих.

— Що це тут у вас?

— Та ось, двох пташок злапали. Через горище хотіли випурхнути.

Офіцер зміряв обох затриманих поглядом. Він був зовсім молодий, вузьколиций, блідий, з невеличкими, акуратно підстриженими вусиками; від нього пахло перукарнею. Керн упізнав запах — одеколон 4711. Він трохи розумівся на цьому: колись його батько мав парфумерну фабрику.

— До цих двох ми придивимося пильніш! Візьміть їх у наручники, — наказав офіцер.

— Скажіть, невже віденській поліції дозволяється бити затриманих? — спитав чоловік у сорочці.

Офіцер звів на нього очі.

— Як ваше прізвище?

— Штайнер. Йозеф Штайнер.

— Безпаспортний, та ще й погрожує нам, — устряв поліцай з револьвером.

— Дозволяється ще й не таке, щоб ви знали, — відрубав офіцер.

— Збирайтеся, швидше!

Арештовані вдяглися. Поліцай вийняв наручники.

— Давайте-но руки, лебедики! Оце вам такі пасує. Наче за міркою зроблено.

Керн відчув на руках холодний дотик сталі. Це були його перші в житті кайдани. Іти вони не дуже заважали, але Кернові здавалося, наче в нього скуті не самі лише руки.

Надворі вже розвиднялося. До будинку підїхали два поліційних автомобілі. Штайнер скривився.

— О, похорон за першим розрядом! Еге, синку?

Керн не відповів. Він силкувався якось сховати наручники під піджаком. На вулиці вже спинили свої візки кілька цікавих молочарів. У будинках навпроти повідчинялися вікна, й у темних отворах білили обличчя. Захихотіла якась жінка.

Арештованих — душ тридцять — посадили в машини, відкриті поліційні авто. Майже всі лізли в кузови мовчки, без заперечень. Серед них була й власниця будинку — гладка білява жінка років десь п'ятдесяти. Тільки вона одна галасливо протестувала. Кілька місяців тому вона сяк-так обладнала два незайнятих поверхи своєї старої, занедбаной кам'яниці під дешевенький пансіон. Незабаром пішла чутка, що там пускають ночувати нелегально, без прописки в поліції. У господині пансіону було тільки четверо пожильців із справною пропискою: один рознощик, один шуролов і дві повії. Решта всі приходили пізно ввечері. Були то майже поспіль емігранти або втікачі з Німеччини, Польщі, Росії та Італії.

